

Wie waren de Filistijnen?

De vondst van 121 graven vlak buiten de stad Ashkelon aan de zuidkust van Israël zou een antwoord kunnen geven op vele vragen die er al een eeuw lang zijn over de herkomst van de Filistijnen. Dit volk, dat ooit de zuidelijke kuststrook van wat nu Israël is bewoonde, heeft zijn bekendheid niet zozeer aan zichzelf te danken, als wel aan wat er over hen in het Oude Testament wordt verteld. En dat is, op zijn zachtst gezegd, niet best. Filistijnen, dat waren de aartsvijanden van het geloof; onbesneden; onbeschaafd, gewelddadig, vijanden bij uitstek. Maar wie de Filistijnen werkelijk waren; waar ze vandaan kwamen, hoe ze er uitzagen of hoe ze leefden, dat was lang een raadsel.

Na een eeuw van archeologisch onderzoek weten we evenwel iets meer van dit volk. Zo werden hun vijf (hoofd)steden, Gaza, Ashdod, Ashkelon, Gath en Ekron – die ook in het Oude Testament genoemd worden – teruggevonden. Maar de essentiële vragen bleven onbeantwoord. Hun herkomst bijvoorbeeld; alles wees erop dat het absoluut geen inheemse (semitische) stam was. Hun aardewerk en hun schrift wees zelfs op een mogelijke herkomst in het oostelijke deel van het Middellandse zeegebied. Vormden zij dan wellicht een onderdeel van de, al even geheimzinnige, 'zeevolken', een conglomeraat van groepen die rond de 12^e eeuw voor Christus plotseling overal langs de westkust van de Middellandse zee opduiken. En hoe zagen de Filistijnen er uit? Er bestaat eigenlijk maar een afbeelding van wat mogelijk Filistijnen zijn. Een groep gevangen met vreemde hoofddekels en een opvallend postuur staat afgebeeld op een Egyptisch reliëf uit de tijd van Ramses III. Deze 'peleset', zoals ze in het bijschrift genoemd worden, werden gevangengenomen in de Gazastrip. Heel opvallend was ook dat, afgezien van enkele lossen botten en een tweetal graven zonder inhoud, er tot nog toe geen

▲ Een 10^e-9^e-eeuws graf in de opgraving van een Filistijnse begraafplaats te Ashkelon. (FOTO: TSAFRIR ABAYOV/LEON LEVY EXPEDITION)

▲ Ligging van de vijf - met rode stippen aangegeven - (hoofd)steden van de Filistijnen. (KAART: ECUAH, EVIL BERRY)

enkel duidelijk aanwijsbaar Filistijns graf was gevonden. Dat maakte dat sommige archeologen serieus veronderstelden dat de Filistijnen hun doden op zee zouden begraven. Maar Filistijnse schepen ontbraken ook tot nog toe. Een spectaculaire vondst vlak buiten de stadsmuur van Ashkelon zou op heel veel van deze vragen wellicht een antwoord kunnen geven. Want archeologen van de Harvard University hebben daar maar liefst 121 graven blootgelegd. Graven die vrijwel zeker toebehoorden aan Filistijnen. Niet alleen omdat ze vlak buiten de Filistijnse stadsmuur werden aangetroffen, maar ook omdat deze graven afwijken van wat er elders in deze omgeving tot nog toe werd gevonden. 'Wat we nu gevonden hebben stelt ons in staat om een groot aantal vragen over wie de Filistijnen echt waren te beantwoorden', liet opgravingsleider prof. Slater in een eerste persbericht weten. 'We kunnen nu vaststellen hoe ze er uit gezien hebben en hun DNA kunnen we vergelijken met dat van ander botmateriaal zowel uit de omgeving als verderop bijvoorbeeld in het Egeïsche gebied. Deze graven vertellen ons ook weer een hoop over hun materiele cultuur. En wat interessant is, is dat we nu in één keer zoveel materiaal hebben dat we ook iets meer kunnen zeggen over de leefomstandigheden. Een eerste indruk is al dat dit volk vermoedelijk veel minder krijgshaftig was dan werd aangenomen. Zo hebben we nauwelijks sporen van geweld aangetroffen op de verschillende lichamen'. ◀

